

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

INTERNAL SUPERVISION PROCESS IN BANHANJAMSAIWATTAYA 3 SCHOOL

ภีชาวิชญ์ ยางงาม¹

PHEECHAWICH YANGNGAM

สงวน อินทร์รัช²

SANGAUN INRAK

บทคัดย่อ

การทำวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 2) ผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และ วิทยฐานะที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่าง t-test, F-test และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ การศึกษา ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ด้านการประเมินผลและรายงานผล ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ตามลำดับและมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน , โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purposes of this research were to 1) know the internal supervision process of Banhanjamsaiwattaya 3 School 2) know the results of the comparison of the internal supervision process according to the viewpoint of teachers with gender, age, educational background, work experience and different academic standings The sample consisted of 108 people. The questionnaire was used as a questionnaire about the supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean standard deviation t-test, F-test and Scheffe test.

The results were found that;

1. The supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School overall was at a high level and all aspects were at a high level in all aspects. in descending order of arithmetic mean: Educational supervision operations Planning and defining options Assessment and reporting on educational supervision results of current conditions problems and needs for development Media Creation tools and method development, respectively. and have consistent opinions in the same direction.

2. Comparative results of the differences in the status of the respondents which includes gender, age, educational background Work experience and academic standing according to the opinions of administrators and teachers of Banhanjamsaiwattaya 3 School Banhanjamsaiwattaya 3 School found that age status educational qualification operational experience There were known in the supervision process within Banhanjamsaiwattaya 3 School. As for gender status There were significant difference at the 0.01 level, with females having a higher mean than males. and academic status are different with statistical significance at the 0.05 level. The academic standing was higher average than the academic standing of special expertise.

Keyword : INTERNAL SUPERVISION PROCESS , BANHANJAMSAIWATTAYA 3 SCHOOL

บทนำ (Introduction)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เกิดการสื่อสารไร้พรมแดนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรมกำลังเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันทักษะในการดำรงชีวิตถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก การศึกษาจึงนับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับของทุกคนที่จะทำให้มีความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงกับเทคโนโลยี

ใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและสมัยเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นรากฐานสำคัญในการนำสิ่งที่เรียนรู้มาพัฒนาศักยภาพของตนเองและพัฒนาความสามารถของตนเองด้านต่าง ๆ ที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้อันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องมีระบบการศึกษาและการจัดการระบบที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การพัฒนาสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐ โดยมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บทหลักในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับ การศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและ ได้มาตรฐานสากล และในการศึกษาทุกระดับนั้น รัฐต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติ มีสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติและให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,)พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความ สามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

กระบวนการนิเทศภายในจึงเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 บัญญัติไว้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ การศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง มาตรา 48 บัญญัติไว้ว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี

เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3, พ.ศ. 2553)

กระบวนการนิเทศภายในจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ บรรลุเป้าหมายส่งผลต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงที่สุดในการทำงาน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและปัญหาอื่น ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

วัตถุประสงค์ (Objective)

- 1) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3
- 2) เพื่อทราบผลเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่มีเพศ อายุ วุฒิต่างกัน การศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะที่แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ด้านที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่ 5 การประเมินผลและรายงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2562 : 9-11.) ดังแผนภูมิที่ 1

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิต่างกัน การศึกษา 4) ประสบการณ์ปฏิบัติงาน 5) วิทยฐานะ	1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล

แผนภูมิที่ 1 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562),9-11.

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ประกอบด้วย ผู้บริหาร 12 คน และครู 134 คน รวม 146 คน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 จำนวน 108 คน ซึ่งได้มาโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (1970) แล้วเลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) ตามตำแหน่ง

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1) ผู้บริหารโรงเรียน	12	9
2) ครู	134	99
รวม	146	108

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่
 - 1.1 เพศ หมายถึง เพศหญิง หรือ เพศชาย
 - 1.2 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 30 ปี 2) 31-40 ปี 3) 41-50 ปี และ 4) 51 ปีขึ้นไป
 - 1.3 วุฒิทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ปริญญาตรี 2) ปริญญาโท 3) ปริญญาเอก
 - 1.4 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) ไม่เกิน 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 16 ปีขึ้นไป

1.5 วิชยฐานะ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ไม่มีวิทยฐานะ 2) ชำนาญการ 3) ชำนาญการพิเศษ
2. ตัวแปรตาม คือ กระบวนการนิเทศภายใน 5 ด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มีกระบวนการดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ หมายถึง ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้
คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการในการ
พัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สืบหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่น ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตาม
ประเมินผล และมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นสารสนเทศ สืบหาข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน
ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายใน
อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง มีการสำรวจสอบถามปัญหา ความต้องการและรับความคิดเห็นจาก
คณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีเครื่องมือและการ
เก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต้องการ
แก้ไข และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน

2.2 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง ศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาสุพรรณบุรี และจัดทำแผนการนิเทศภายในให้สอดคล้องกัน กำหนดเป้าหมาย
วัตถุประสงค์ของการนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ คณะครูมีส่วนร่วมใน
การวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุง
แก้ไขตามลำดับ ประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน กำหนด
ทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ กำหนดโครงการ
กิจกรรม เพื่อปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา การกำหนด
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และส่งเสริมให้บุคลากรเข้าใจใน
ขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน มีการจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่
เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน จัดทำปฏิทินงานนิเทศภายในที่ชัดเจน จัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการ
นิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน
และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

2.3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ หมายถึง มีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ
เครื่องมือสำหรับการนิเทศภายในและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการ
นิเทศภายใน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน
โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศภายใน ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือการนิเทศภายใน
การจัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม

แบบสำรวจ แบบประเมิน และเครื่องมือเพื่อช่วยในการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง และนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจัง

2.4 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดในการนิเทศภายใน ประชุมชี้แจงคณะครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน รับฟังความคิดเห็นของคณะครูในระหว่างดำเนินการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และตรงวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม เพื่อความเหมาะสม ผู้ให้การนิเทศภายในปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตร มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การนิเทศภายในกับผู้รับการนิเทศ มีการประชุมทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน เพื่อสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน นำผลที่ได้รับจากการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.5 การประเมินผลและรายงานผล หมายถึง วางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยแบ่งการประเมินผลการนิเทศภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ โดยมีการส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ส่งเสริมให้ครูสร้างและใช้เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ด้าน ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในในแต่ละกิจกรรม และมีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศภายในให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระยะและต่อเนื่อง เก็บผลการประเมินไว้อย่างเป็นระบบ และสะดวกต่อการใช้งาน นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไปและการระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2562 : 9-11)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใน คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลประกอบไปด้วยคำถามทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดไว้ให้ (forced choice) ให้ข้อมูลเรื่อง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานและวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิด จัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Five Scale) (Rensis Likert , 1961 : 74)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เพื่อให้เกิดความเที่ยงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษามาพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุม

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือมาพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยวิเคราะห์และประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยเมื่อพัฒนาและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (index of item objective congruence) ตรวจสอบหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และภาษาที่ใช้เพื่อปรับแก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อให้เกิดความถูกต้องและสมบูรณ์ ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 ผู้วิจัยใช้คำถามทุกข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 นำเครื่องมือที่พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนสวนแตงวิทยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน และครู 20 คน รวม 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามตามวิธีครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.961

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบประเมินที่ได้ลงเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติการวิจัยในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์การนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำค่ามัชฌิมเลขคณิตไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (John W. Best, 1983:74)

3) การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงานและวิทยฐานะที่แตกต่างกัน และการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงาน บทความต่าง ๆ ตลอดจนวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงร่างการวิจัย ขอคำแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษาหารือข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเสนอโครงร่างการค้นคว้า อีสรต่อภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอีสรจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย สร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอีสร เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องตามหลักวิชาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้า อีสรแล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ผลการวิจัย (Results)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการนิเทศภายในบริหารแจ่มใสวิทยา 3 เพื่อทำการตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับใด ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์จาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งจะเห็นได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ดังปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวม

(n = 108)

ด้านที่	การศึกษาในโรงเรียน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	3.97	0.86	มาก
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.07	0.84	มาก
3	ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	3.81	0.84	มาก
4	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.14	0.82	มาก
5	ด้านการประเมินผลและรายงานผล	4.02	0.84	มาก
รวม		4.00	0.84	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.84) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{X} = 4.14$, SD = 0.82) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$, SD = 0.84) ด้านการประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.84) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.86) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 3.81$, SD = 0.84) ตามลำดับ พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย (SD = 0.82 – 0.86) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทาง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ ต่อกกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างทาง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ สามารถสรุปเป็นตารางรายด้านดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางเพศต่อกกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

เพศ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	t	Sig.
ชาย	30	3.74	0.82	-2.81	0.01*
หญิง	78	4.14	0.60		

*P < 0.01 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศต่อกกระบวนการนิเทศภายใน

โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีเพศที่ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางอายุต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

อายุ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ต่ำกว่า 30 ปี	21	3.98	0.54	0.41	0.75
31-40 ปี	48	4.10	0.66		
41-50 ปี	27	3.93	0.80		
51 ปีขึ้นไป	12	4.04	0.78		

จากตารางที่ 3 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวุฒิทางการศึกษาต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

วุฒิทางการศึกษา	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ปริญญาตรี	61	4.02	0.72	0.13	0.88
ปริญญาโท	44	4.02	0.67		
ปริญญาเอก	3	4.23	0.44		

จากตารางที่ 4 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านวุฒิทางการศึกษาต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีวุฒิทางการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ไม่เกิน 5 ปี	41	4.14	0.59	0.70	0.55
6-10 ปี	17	3.97	0.86		
11-15 ปี	24	4.01	0.69		
16 ปีขึ้นไป	26	3.90	0.72		

จากตารางที่ 5 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ผู้บริหารและครูมีประสบการณ์ปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแตกต่างทางวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

(n = 108)

วิทยฐานะ	กระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3				
	จำนวน (n)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	F	Sig.
ไม่มีวิทยฐานะ	51	4.06	0.62	3.25	0.04*
ชำนาญการ	23	4.27	0.65		
ชำนาญการพิเศษ	34	3.81	0.76		

*P < 0.05 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงต้องทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา3 เป็นรายคู่

วิทยฐานะ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ไม่มีวิทยฐานะ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ
		4.06	4.27	3.81
ไม่มีวิทยฐานะ	4.06	-	0.21	0.24
ชำนาญการ	4.27		-	0.46*
ชำนาญการพิเศษ	3.81			-

*P < 0.05 จึงเรียกว่า Sig และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของวิทยฐานะต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา3 พบว่า วิทยฐานะชำนาญการมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการวิจัย เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีข้อค้นพบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.84) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, SD = 0.82) ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$, SD = 0.84) ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.84) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา ($\bar{X} = 3.97$, SD = 0.86) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือและพัฒนาวิธีการ ($\bar{X} = 3.81$, SD = 0.84) ตามลำดับและมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า สถานภาพด้านอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 และสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 คือ กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการกำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ทุกแห่งจำเป็นต้องมีการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้ข้อมูลกับครูในด้านการจัดการเรียนการสอน พัฒนาคุณภาพของนักเรียน เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู และเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูในสถานศึกษา โดยกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนให้งานดำเนินไปตามขั้นตอนที่วางไว้โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำหรับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังให้นโยบายว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สันติ บุญภิรมย์ (2552) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาหมายถึง ความพยายามที่จะพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพโดยบุคลากรภายในของสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เรียนเชิญบุคลากรจากภายนอกมาเป็นวิทยากรร่วมด้วยเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้นักเรียนได้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนการชี้แนะการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับครูรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และการนิเทศการศึกษาเป็นความต้องการความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารักษ์ โคตรจักร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณ วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย สามารถเรียงลำดับไปดังนี้ ดังนี้ (1) ด้านการวางแผนการนิเทศ (2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา (3) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนา (4) ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ และ (5) ด้านการประเมินผลและรายงานผล 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 9 คือ (1) ควรจัดให้มีการประชุมผู้บริหารและครูทุกคน เพื่อที่จะศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูต้องทำการเพื่อวางแผนการดำเนินงานโดยแต่งตั้ง ครุนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน (2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้

ความสามารถด้านการนิเทศและมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมเพื่อเป็นการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติ เป็นแนวทางเดียวกัน (3) ครูมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสื่อสำหรับการนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (4) ทำการปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอน และใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ และ (5) ต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศต่อไป ดังนั้น กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 สามารถอภิปรายผลในแต่ละขั้นตอนได้ ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน และความต้องการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีการประชุม ระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มต้นศึกษาจากสภาพปัญหาจริงที่พบ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อสืบหาข้อความจริง และความต้องการในการพัฒนามีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน วิจัย แบบสำรวจ แบบสอบถาม ข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการดูแลช่วยเหลือและให้บริการด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามประเมินผล เป็นต้น ผ่านช่องทางการรับฟังที่หลากหลายและนำผลที่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานนิเทศ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนและหลัง และส่งเสริมการนิเทศในลำดับต่อไป มีการสำรวจข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา เช่น สภาพปัจจุบัน ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการประชุมดำเนินงานนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง มีการสำรวจ สอบถามปัญหา ความต้องการ และรับฟังความคิดเห็นจากคณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีเครื่องมือและการเก็บข้อมูล เช่น ความต้องการของโรงเรียน สภาพปัญหาของโรงเรียน ฯลฯ อย่างเป็นระบบ มีการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่จำเป็นต่อการแก้ไข มีการนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงเพื่อนำไปใช้วางแผนดำเนินงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพรกัญญ์ บัวครอง (2553) ศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำ การจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาในแต่ละชั้น พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกขั้นตอน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การวางแผนและกำหนดทางเลือก 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 3) การปฏิบัติการณ์การนิเทศการศึกษา 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ

1.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการศึกษานโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน วางแผนการทำงาน และกำหนดขั้นตอนในการทำงานให้ชัดเจน และจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน โดยระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนตามหน้าที่โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยนำทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เช่น รูปแบบการบริหารจัดการ (POSDCoRB) ของ กุลลิคและเออร์วิก (Gulick and Urwick) (1985) ที่เป็นการบริหารงานที่มีการวางแผนงาน การจัดการบุคลากร การประสานงาน การรายงานติดตามผล มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของนิเทศโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขว่าปัญหาใดควรแก้ไขเป็นปัญหาแรก ถ้าพบปัญหาที่ใหญ่ ควรได้รับการพิจารณาอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ จึงต้องมีการประชุมคณะครูเพื่อร่วมวิเคราะห์ผลการศึกษามาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และความต้องการ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับตามที่กล่าวมา มีการประชุมคณะกรรมการการนิเทศภายในเพื่อวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ การกำหนดโครงการกิจกรรม ปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศตามความรู้ความสามารถ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรทำความเข้าใจขอบข่ายอำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียน การจัดทำแผน/โครงการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน การจัดทำปฏิทินงานนิเทศภายใน การจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และการสรุปผล ติดตาม และประเมินผลขั้นตอนการวางแผน และกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิสรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์ (2559) ศึกษาเรื่อง การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการจัดระบบการนิเทศ 2) ด้านการส่งเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ 4) ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ และ 5) ด้านการดำเนินการนิเทศ ส่วนแนวทางการพัฒนาการนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา 5 ประการ มีดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ กล่าวคือ ควรประชุมและจัดทำโครงการการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และเอกสารคู่มือในการปฏิบัติการนิเทศ 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนการดำเนินการนิเทศ กล่าวคือ ควรร่วมกันวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความพึงพอใจและความต้องการนิเทศการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการนิเทศ กล่าวคือ ควรมีการจัดกิจกรรมสัมมนาและระดมความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน 4) ด้านการเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน กล่าวคือ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ กล่าวคือ ควรจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรุปผลการประเมิน โดยจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามการประเมินผล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลในแต่ละขั้นตอนตามแผนงานโครงการ

1.3 ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการแต่งตั้งคำสั่งในการดำเนินการอบรมครู ในการสร้างสื่อ เครื่องมือ ในการนิเทศ โดยจะมีการอบรมให้ความรู้กับครูในการสร้างสื่อ เครื่องมือ อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ เครื่องมือ นิเทศที่หลากหลาย และสามารถประเมินการนิเทศได้อย่างครอบคลุม เช่น แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ โทรศัพท์มือถือ และสื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เครื่องมือในการนิเทศ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เปิดโอกาสครูมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือในการติดตามการนิเทศภายใน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจกับคณะครู เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ติดตามการนิเทศภายใน โดยจัดทำสื่อสำหรับการนิเทศการศึกษา ประเภทส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เช่น เอกสารวิชาการ คู่มือครู จัดทำเครื่องมือในการนิเทศ สำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบสังเกตการณ์สอน และ เครื่องมือเพื่อแก้ไขการทำงานของครู เช่น บันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น และนำสื่อ เครื่องมือและวิธีการที่เตรียมไว้ไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างจริงจังเพื่อเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด และเหมาะสมกับผู้เรียนในสถานการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพวงษ์ อาษาเอื้อ (2554) ที่ศึกษาเรื่อง ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล และ 4) ด้านหลักสูตร และ 5) การนำเสนอหลักสูตรไปใช้

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ และผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดการดำเนินงาน จากนั้นมีการประชุมชี้แจงคณะครู ในการดำเนินการนิเทศภายในและวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษา และส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สืบเนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 มีการจัดการนิเทศภายในเป็น 2 รูปแบบ คือแบบแรก เป็นการนิเทศแบบคู่สัญญา คือการนิเทศร่วมกันระหว่างครูสองคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการจับคู่กันตามวิชาเอกที่ตรงกัน และมีการเปลี่ยนคู่การนิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างหลายรูปแบบ และรูปแบบที่สอง เป็นการนิเทศภายในโรงเรียน โดยที่ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน จะทำการนิเทศภายในในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 จัดการนิเทศ 2 ครั้ง ต่อปีการศึกษา ซึ่งการนิเทศภายในของโรงเรียนมีการดำเนินการมาโดยตลอด ทั้งระบบการนิเทศภายในแบบ Onsite และ การนิเทศภายใน แบบ Online โดยการนิเทศภายในของโรงเรียนมีการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศ และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการนิเทศภายในแต่ละกิจกรรมเพื่อความเหมาะสม ที่สำคัญผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนยังเล็งเห็นความสำคัญร่วมกัน มีการรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการดำเนินการ

นิเทศภายใน จึงทำให้ผู้นิเทศภายใน ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศภายในกับ ผู้รับการนิเทศ มีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานหลังจากการปฏิบัติการณ์นิเทศ มีการสะท้อนปัญหาและ อุปสรรคในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น การประชุมกันในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การประชุมร่วมกันระหว่างครูทั้ง โรงเรียน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันหาวิธีในการแก้ไขปัญหา โดยยึดหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล และยอมรับในความคิดซึ่งกันและกัน และขั้นสุดท้ายคือการนำผล ที่ได้รับการนิเทศภายในไปพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน ปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีความ เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการ นิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการนิเทศ ภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในอันดับมาก อันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก และ อันดับ ต่ำสุด ได้แก่ ด้าน การออกแบบวิธีการทำงาน แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามขอบเขตการนิเทศภายในของ Harris ทั้ง 6 ด้าน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริขวัญ สุพรรณคง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหาร แจ่มใสวิทยา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากน้อยไปมาก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครู โดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการ เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่งและวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน

1.5 ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนบริหารแจ่มใส วิทยา 3 มีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการประเมินผลการดำเนินการมีการดำเนินการประเมินผล 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และ หลังการดำเนินการ โดยให้ครูมีส่วนร่วมกำหนดวิธีการ และเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ ส่งเสริมให้ครูมีการสร้างและใช้ เครื่องมือประเมินผลในรูปแบบต่างๆอย่างถูกต้องเหมาะสมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนงาน หลังจากการ นิเทศภายในจะมีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษา สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 4) การ ปฏิบัติการนิเทศ 5) การประเมินผลและรายงานผล ซึ่งมีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายในแต่ละ กิจกรรม และมีการสรุปและประเมินผลการประเมินการนิเทศการศึกษาให้ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบเป็นระยะ รวมไปถึงการติดตามผลการดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและนำผลการ ประเมินเก็บไว้ใช้เป็นระบบทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ นำผลจากการประเมินวิเคราะห์ และหาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป โดยระดมความคิดเห็นจากคณะครูในการสรุปการ ประเมินผลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณภา มหาวีชา (2557) ที่ศึกษา

เรื่อง กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน 2) ด้านการอำนวยความสะดวก 3) ด้านการประสานงาน 4) ด้านการประเมินสภาพการทำงาน 5) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน และ 6) ด้านการจัดสรรทรัพยากร แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร คือ ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนด เกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมจากการทำงานร่วมกัน ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน ควรมีการนำทฤษฎี ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศมาประยุกต์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่คลอบคลุมทรัพยากรที่มีอยู่ ควรให้ความรู้แนวทางวิธีการในการนิเทศอย่างหลากหลาย

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า ส่วนสถานภาพด้านเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย และสถานภาพด้านวิทยฐานะ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยวิทยฐานะชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ที่ประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ปฏิบัติงาน และวิทยฐานะ ที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เพศที่ต่างกันอาจจะมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในที่ไม่คล้ายคลึงกัน และครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ทั้งการจัดการเรียนการสอนนักเรียน มีรางวัลจากผลงานที่ปรากฏและเป็นที่ยอมรับ มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนหรือวิจัยในการบริหารงานจึงทำให้มีทัศนคติต่อกระบวนการนิเทศภายในแตกต่างกันกับวิทยฐานะชำนาญการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริขวัญ สุพรรณคง (2559) ศึกษาการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 จำนวนทั้งสิ้น 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของกลิตแมน, กอร์ดอนและรอส กอร์ดอนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากน้อยไปมาก ดังนี้ การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1

เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่งและวิทยฐานะไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

จากการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับการอบรม หรือ การให้ความรู้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
2. โรงเรียนควรส่งเสริมการผลิตสื่อ และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันต่อยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
3. โรงเรียนควรมีวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาโดยใช้ (SWOT Analysis) เป็นประจำทุกปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีการรวมกลุ่มการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) เพื่อช่วยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
5. โรงเรียนควรส่งเสริมผู้บริหารและครูเพศชายให้มีการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากขึ้น
6. โรงเรียนควรส่งเสริมผู้บริหารและครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษให้เล็งเห็นความสำคัญของประโยชน์ของกระบวนการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของครูโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ
2. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
3. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของหัวหน้างานในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารักษ์ โคตรจักร. (2563) “กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9” (มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ)
“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553” (2553) ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 127 ตอนที่ 45 ก
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,”(2560) ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 34 ตอนที่ 40 ก
- ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย.(2559) “แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3” (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,). ง.
- พรรณภา มหาวิชา, (2557)“กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,). ง.
- สิริขวัญ สุพรรณคง. (2559) “การนิเทศการศึกษาโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 1,” (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร)
- สันติ บุญภิรมย์. (2552) หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2562).แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาลู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.9-11.
- อัมพรกัญญ บัวครอง. (2553) “การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2” (มหาวิทยาลัยศิลปากร)
- อิสรนนท์ ศิริรัตนพานิชย์. (2559) “การนิเทศในโรงเรียนสกลวิทยา,” (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร)
- อรพงษ์ อาษาเอื้อ. (2554) “ปัญหาการนิเทศการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสตึก จังหวัด ชลบุรี,” (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา)
- Glickman Carl D., Stephen P. Gordon, and Javita Ross M. Gordon. (1995) **Supervision Of Instructional : A Developmental Approach**. 3rd ed. (Boston: Allyn and Bacon,).
- Rensis Likert, (1961) **New Pattern Of Management** (New York: McGraw – Hill Book Company)
- John W. Best, (1983) **Research in Education**, 4th ed. (Englewood Cliffs : Prectice Hall, Inc.,)